

Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Юридичний факультет
Кафедра конституційного права
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Кафедра міжнародного права
Громадська організація «Асоціація українських правників»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОГО ПРАВА: ПРОФЕСІЙНИЙ ПОГЛЯД

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
29 листопада 2018 року**

Київ-Одеса
Фенікс
2019

УДК 340.1+61(082)(477)
А 437

Укладачі: *Аліна Кожушко, Наталія Хендель*

А 437 **Актуальні** проблеми медичного права: професійний погляд : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (29 листопада 2018 року, м. Київ) [Текст]. – Одеса: Фенікс, 2019. – 172 с. ISBN 978-966-928-372-6

В збірнику розміщені матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми медичного права: професійний погляд», проведеної 29 листопада 2018 року спільно Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством освіти і науки України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним авіаційним університетом Навчально-науковим інститутом міжнародних відносин Національного авіаційного університету та Громадською організацією «Асоціація українських правників». Матеріали присвячені питанням ролі медично-правових досліджень та юридичної практики у трансформації сфери охорони здоров'я України, прикладним аспектам розвитку медичного права в діяльності правничих професій, запровадженню інституту омбудсмена з питань охорони здоров'я, кодифікації медичного права, університетській медичній та правничій освіті в системі підготовки фахівців в сфері (за спеціалізацією) медичного права, правам людини в сфері охорони здоров'я, правовим засобам захисту лікарської таємниці, юридичній відповідальності медичних працівників за професійні правопорушення, правовому регулюванню медичних експертиз, трансплантації, наданню психіатричної допомоги, науково-дослідної діяльності в медицині та медіації в медичному праві.

Матеріали збірника можуть бути використані в науково-дослідній та викладацькій діяльності.

УДК 340.1+61(082)(477)

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

ISBN 978-966-928-372-6

© Кол. авторів, 2019

М. Аніщенко / M. Anishchenko

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри управління і економіки фармації, медичного і фармацевтичного правознавства Запорізького державного медичного університету

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В РАМКАХ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ

NEW TRENDS IN FORMING THE LEGAL COMPETENCE OF THE HEADS OF HEALTH INSTITUTIONS IN THE FRAMEWORK OF MEDICAL REFORM

Реформа фінансування закладів охорони здоров'я звичайно та невідворотно тягне за собою зміни в управлінні медичними закладами, які стають автономними, реорганізуються у казенні чи комунальні підприємства, що мають право самостійно визначати заробітну плату медичних працівників, затверджувати штатний розклад, мати рахунки в установах банків, отримувати кошти за державною програмою медичних гарантій від Національної служби здоров'я, користуватися іншими правами.

Основна проблема полягає в тому, що наразі всі функції – і адміністративні, і медичні – в українських медзакладах виконує головний лікар. Це величезний масив роботи, який у багатьох розвинених країнах світу виконує два фахівці – генеральний директор займається ключовими адміністративними питаннями, а медичний директор курує всі медичні процеси. Такі кадрові рішення вже десятки років ефективно діють у всьому світі, зокрема в багатьох країнах-членах Європейського союзу [1].

Нещодавно, 31.10.2018 року, Міністерством охорони здоров'я України було видано наказ № 1977, яким було затверджено Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» (далі – Зміни). Зокрема, даними Змінами виключено кваліфікаційні характеристики таких посад для нових призначень після 01 січня 2019 року: головний лікар закладу охорони різних територіальних рівнів та заступник головного лікаря з медсестринства. Натомість, було введено кваліфікаційні характеристики наступних посад: генеральний директор (директор)/начальник (завідувач) закладу охорони здоров'я, заступник генерального директора (директора) / начальника (завідувача) закладу охорони здоров'я, медичний директор [2].

Як свідчить аналіз вищевказаних Змін, здобувачі даних посад повинні мати значний обсяг правових компетентностей. Зокрема, генеральний директор (директор)/начальник (завідувач) закладу охорони здоров'я, окрім іншого, повинен знати: Конституцію України, закони, постанови, укази, розпорядження, рішення та інші нормативно-правові акти органів державної влади і місцевого самоврядування, які регулюють порядок діяльності закладу охорони здоров'я; податкове та екологічне законодавство; порядок укладення і виконання господарських та фінансових договорів, галузевих тарифних угод, колективних договорів та регулювання соціально-трудова відносин; трудове законодавство. Освітні вимоги до посади: до 01 січня 2022 року – вища освіта за ступенем магістра спеціальності галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування» або «Право» або «Соціальні та поведінкові науки» або «Гуманітарні науки» або «Охорона здоров'я» та спеціалізацією «Організація і управління охороною здоров'я». З 01 січня 2022 року – вища освіта за ступенем магістра спеціальності галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування» або «Охорона здоров'я» або «Право» або «Соціальні та поведінкові науки» або «Гуманітарні науки». У разі не управлінської освіти вимагається також наявність вищої освіти (магістерський рівень) у галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування» (крім як для керівників закладів охорони здоров'я, які надають тільки первинну медичну допомогу) [2].

Заступник генерального директора (директора) / начальника (завідувача) закладу охорони здоров'я повинен знати: Конституцію України, чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я, трудове законодавство, організацію фінансово-економічної діяльності закладів охорони здоров'я; нормативні акти щодо професійного розвитку працівників. Освіта вища за ступенем магістра спеціальності галузі знань «Управління та адміністрування» або «Публічне управління та адміністрування» або «Право» або за спеціальністю «Економіка» галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» [2].

Медичний директор повинен знати: Конституцію України, чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність закладів охорони здоров'я, трудове законодавство, концептуальні документи щодо розвитку охорони здоров'я насе-

лення України; основи міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я; практику застосування законодавства в межах своєї компетенції; нормативні акти щодо професійного розвитку працівників, в тому числі підготовки, підвищення кваліфікації та атестації медичних працівників. Освіта вища освіта за ступенем магістра та спеціальністю галузі знань «Охорона здоров'я» з наступною спеціалізацією з «Організації і управління охороною здоров'я» [2].

Таким чином, відповідно до нових вимог, претенденти на вищезазначені посади повинні мати значний обсяг правових компетентностей, відповідно до яких має бути створено Концепцію підготовки керівних кадрів закладів охорони здоров'я. В таких умовах значна увага в державі має приділятися правовим аспектам медицини, розвитку медичного права як науки та навчальної дисципліни, створенню мережі кафедр медичного та фармацевтичного права по всій країні. На нашу думку, при підготовці керівних кадрів закладів охорони здоров'я варто врахувати специфіку керування саме медичним закладом, а тому потрібно розробити оптимальну освітню програму (спеціалізацію) «Управління закладом охорони здоров'я» в межах спеціальності «073 Менеджмент» галузі знань «07 Управління та адміністрування» (тому що інші спеціальності цієї галузі знань є суто економічними) та/або в межах спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» галузі знань «28 Публічне управління та адміністрування». Магістратуру за даною спеціальністю та освітньою програмою з успіхом можуть ліцензувати вищі медичні навчальні заклади та заклади післядипломної медичної освіти системи Міністерства охорони здоров'я України, оскільки саме в цих закладах ведеться викладання медичного права та економіки охорони здоров'я, у багатьох з них є кафедри організації охорони здоров'я, вищі мають постійні та нерозривні зв'язки із закладами охорони здоров'я.

Правові компоненти освітньої програми «Управління закладом охорони здоров'я» повинні мати достатньо велику питому вагу. Виходячи з кваліфікаційних характеристик, правовими дисциплінами даної програми мають бути: «Медичне право України» (поглиблений курс), «Податкове право», «Екологічне право», «Господарсько-правові та фінансові договори», «Трудові правовідносини в закладах охорони здоров'я», «Основи міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я», «Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я» тощо. На факультетах післядипломної освіти

доцільно також організувати курси з підвищення кваліфікації для керівників закладів охорони здоров'я (зі значною правовою компонентою), юристів системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Тепер офіційно: функції керівника медзакладу розділили на управлінські і медичні URL: <http://www.health-loda.gov.ua/ukr/news/moznews/7561.html>.

2. Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я», затверджені наказом МОЗ України від 31. 10. 2018 р. № 1977. URL: http://moz.gov.ua/uploads/1/8293-dn_20181031_1977_dod.pdf.

Г. Барцось / A. Bartzos

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРОТОКОЛУ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ НЕЗАКОННОЇ ТОРГІВЛІ ТЮТЮНОВИМИ ВИРОБАМИ 2012 р.

LEGAL NATURE OF THE 2012 PROTOCOL TO ELIMINATE ILLICIT TRADE IN TOBACCO PRODUCTS

Щорічно глобальна тютюнова епідемія забирає близько 6000000 людських життів. Понад 600 000 чоловік з числа цих людей не є курцями і вмирають у результаті вдихання вторинного тютюнового диму. У разі збереження сучасного рівня споживання тютюну, до 2030 року епідемія буде щорічно приводити більш ніж до 8 мільйонам випадків смерті. Більше 80% цих випадків смерті відбуватимуться серед жителів держав з низьким і середнім рівнем доходу [1].

Як вказують Т. Р. Короткий, Н. В. Сажієнко, що проблема наслідків куріння, на перший погляд, впливає, як правило, на здоров'я індивіда, однак масштаби цього впливу мають характер епідемії, а їх соціальні наслідки носять глобальний характер [4, с. 72]. Тютюнова епідемія є глобальною загрозою для всього людства саме з цієї причини і здійснюється міжнародно-правове співробітництво з боротьби проти тютюну.